

نادره رضایی، معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در مراسم افتتاحیه‌نمایشگاه آثار مارکو گریگوریان گفت:فضایی را که بازارچه لاله در آن قرار دارد متعلق به موزه هنرهای معاصر است که با در اختیار داشتن آن می‌توان ضمن توسعه فضای موزه به گنجینه موزه هنرهای معاصر تهران نیز سامان داد. رضایی اعلام کرد که پیگیری‌هایی در این زمینه انجام شده و در طول سالیان گذشته هم مدیران اقداماتی را ضرورت داده‌اند اما همچنان این

بازارچه لاله مناقشه تکراری موزه هنرهای معاصر

س زیرماه

بی با مضمون زندگی و شهادت حضرت زهرا^(س) هم از نظر کیفیت و هم از نظر کمیت اوج بگیرد

✎ **شعر تفکرگرا در برابر شعر عاطفه‌گرا**

در دوران معاصر به‌خصوص بعد از انقلاب، تأثیر کتاب‌ها و پژوهش‌هایی که در دوره‌های اخیر توسط اسلام‌شناسان، تاریخ‌دانان و نویسندگانی چون آیتا... مطهری، دکتر علی شریعتی، دکتر سیدجعفر شهیدی و ... منتشر شد، دیدگاه تازه‌ای در نگریستن به زندگی اهل بیت(ع) را در برابر جوانان و دوستداران تفکر شیعی در روزگار ما قرار داد و شاعران نیز از این جریان تأثیر گرفتند.

شعر تفکرگرای شیعی و فاطمی با چهره‌هایی چون سیدعلی موسوی‌گرمارودی، طاهره صفارزاده، سیدحسن حسینی، محمدحسین مهدوی م... کتاب دارد بنیادهای فکری اندیشه شیعی انقلابی را که به‌خصوص با شکل‌گیری و پیروزی انقلاب اسلامی، دارای قدرت نظریه‌پردیزی نیز شد در ادبیات پیاده کند. این تفکر به‌دنبال این است که مخاطب، معصومان را اسوه خود قرار دهد و زندگی و سیره آنها را در همه امور سیاسی و اجتماعی خود جاری و ساری کند. مثلاً وقتی طاهره صفارزاده می‌گوید:

کس نمی‌داند/ صاحب عزرا/ بانوی ما/ در بین ماست/ بانوی زخم‌دیده/ زخم دل رسول/ زخم دل امام/ زخم شهادت فرزندان/ زخم زمانه حق ناشناس...

بر حضور محسوس و زنده معصوم(س) در زندگی روزمره انسان شیعی صحبت می‌کند. این‌گونه

موضوع بر جای باقی است. از بدو ورود به معاونت هنری نیز پیگیر بازارچه لاله در مجاورت موزه هنرهای معاصر هستیم. یک جایی، با وجود مصوبات قانونی که در این رابطه وجود دارد، باید موضوع را حل کنیم. وی به‌معیشت افرادی که در بازارچه فعالیت دارند نیز اشاره کرد و گفت که در حال گفت‌وگو با شهرداری تهران و کمیسیون فرهنگی اجتماعی شورای شهر برای حل مشکلات آنها هم هستیم. معاون هنری درباره دبیرکل هنرهای تجسمی و

رئیس شورای سیاست‌گذاری جشنواره تجسمی فجر، اعلام کرد که کار جشنواره آغاز شده و جلسات منظم برگزار می‌شود اما زمان انتخاب مدیرکل و رئیس شورای سیاست‌گذاری هنوز مشخص نیست. رضایی، همچنین در حاشیه بازدید نمایشگاه آثار و زندگی مارکو گریگوریان در موزه هنرهای معاصر تهران، گریگوریان را هنرمندی مهم در فعالیت‌های صنفی دانست و تأکید کرد که او می‌تواند در ارتباط بین دولت و جامعه نقش مؤثری ایفاکند.

برش

ستایش مادر عالم در شعر نو فارسی

جریان نوگرا در شعر فاطمی در سال‌های اخیر، با انتشار مجموعه مستقلی از شعر فاطمی به‌نام «از شرابه‌های روسری مادرم» سروده زنده‌یاد سیدحسن حسینی، جانی تازه گرفت.

دو نمونه از شعرهای معروف این جریان که از شعرهای درخشان در این حوزه است، سروده سیدعلی موسوی گرمارودی و حمیدرضا شکارسری است. نخست شعر گرمارودی را که در قالب نیمایی سروده شده، باهم مرور کنیم:
بک‌روز/ تا شامگاه دیر/ ماندم کنار پنجره بسته اتاق / وز پشت شیشه‌ها/ آن دورهای دور/ شب، از کنار کاسه وارون آسمان / خوانابه‌های پیکر خورشید مرده را/ آرام می‌مکید./ وین سویی پنجره/ خفاش‌های غم‌زدگی بال می‌زدند/ در حفره‌های بسته ذهن پریش من/ گویی هزار دانه غم ناشناس را/ غریبال می‌زدند! دیگر درون خانه محال نفس نماند/ در تنگنای خانه مرا تنگ شد نفس/ وین پنجره، چو پنجره بسته قفس/ رفتم برون/ چون مرغ پرگشوده، پریدم، رها شدم/ رفتم که خویش را/ یک چند بین مردم این شهر، گم گتم/ شهر، از شکوه شامگاهان برنشاط بود/ با/ از نشاط شامگهان پرشکوه بود/ گویی که نور روشن صدها چراغ شهر/ یک صبح تازه بود که در شهر می‌شکفت/ رفتم درون مردم انبوه رهگذر/ چون جویبار رفتم و در موج گم شدم.../ اما، به ناگهان/ دیدم

یاس را آیینه‌ها رو کرده‌اند

یاس را پیغمبران بو کرده‌اند

یاس بوی حوض کوثر می‌دهد

عطر اخلاق پیمبر می‌دهد

حضرت زهرا دلش از یاس بود

دانه‌های اشکش از الماس بود

داغ عطر یاس زهر را بر ماه

می‌چکانید اشک حیدر را به راه

عشق معصوم علی یاس است و بس

چشم او یک چشمه الماس است و بس

اشک می‌ریزد علی مانند رود

بر تن زهرا گل یاس کیود

الته باید این را هم اضافه کنیم که این شعر مانند

بسیاری از شعرهای احمد عزیزی دچار مشکل اطناب است و همین زیاده‌گویی که ویژگی آزاردهنده اغلب شعرهای او است، باعث شده بخشی از ظرفیت حسی و تصویری که شعر در ابتدا به‌وجود آورده بود، با طولانی‌شدن شعر از دست برود.

چنان‌که گفتیم، این شعر سنگ بنای تخیل شاعران دیگری هم شد و شعرهای دیگری با استفاده از همین مضمون و با نگاهی تازه به موضوع، سروده شد، ازجمله این شعر یوسفعلی میرشکاک:
ای آسمان! ای‌کودی بازوی یاس چیست؟
در کوچه‌های شب، ورزش بوی یاس چیست؟
اکنون که یانسه‌ست شب و روز و ماه و سال
آن ماجرا، شکستن پهلوی یاس چیست؟...

✎ **انقلاب اسلامی احیاگر شعر فاطمی**

شعر آیینی پس از انقلاب اسلامی، از بنیاد متحول شد و گروه زیادی از شاعران پیشگسوت و نسل‌های تازه ادبیات به این‌گونه ادبی روی آوردند. با تلاش‌های شاعرانی چون محمدعلی مجاهدی، ا‌حدده‌پزگی، علی انسانی، زنده‌یادان حبیب...، چایچیان، سیدرضا مؤید، محمدعلی مردانی و ...، خلأهای این حوزه، شناسایی شد و شاعران به سرودن شعر برای معصومان و بزرگان دین اهتمام کردند.

یکی از شعرهای فاطمی مشهور روزگار ما را شاعر پیشگسوت، استاد محمد جواد غفوززاده (شفق) سروده است که این شعر با «تلیحات» زیبایی که به زندگی و شهادت فاطمه زهرا(س) دارد، در میان مخاطبان مشهور و محبوب شده است:
یاری ز که جویده دل من، یار ندارد
یک محرم و یک راز نگهدار ندارد!
با دیدن سوز دل من در چمن و باغ

کنار راهگذازان شاد شهر/ یک خردسال کودک افسرده نژند/ یک با میان لای و لجن‌های جوی آب/ دور از خروش کاذب شهر، ایستاده بود،/ چون برکرانه‌های افق تک‌ستاره‌ای/ با حالتی که سخت غم‌انگیز و ساده بود،/ چون برده‌های خرد جدا مانده از گله/ از گرمگاه سینه به بانگی خروشناک/ با گریه‌های تلخ، صدا می‌کرد:/ مادر!
تا اینجا با توصیفی شاعرانه از کودکی تنهامانند در انبوهی و شلوغی شهر روبه‌رویم اما شاعر ناگهان، برگي تازه رو می‌کند و با غافلگیر کردن مخاطب، مسیر شعر را دیگر می‌کند:

اینک منم:/ آن طفل دورمانده گمگشته/ آن خردسال کودک سرگشته/ ای مادر عزیز همه عالم!/ کومهربار دامن پاکت، کو؟
می‌بیند که شاعر چه ماهرانه و زیبا، ژانر شعر را تغییر می‌دهد و یک شعر آیینی ماندگار را برای مادر همه عالم و مادر خود (به واسطه سید بودنش) می‌آفریند. شعر شکارسری در قالب سپید است. شعری کوتاه، اما مدرن، ماندگار و اثر گذار:
بانو/ نمی‌پایمت!/ اما در کنار تو/ گریه مرسوم است/ مگر می‌توان پهلوی تو بود/ و شکسته نبود؟

شاعر در همین چند سطر هم به بی نشان بودن سزار حضرت اشاره کرده است و هم با ابیهامی هنرمندانه و با استفاده از دومعنا بودن کلمه «پهلوی» هم به معنای کنار و هم به معنای بخشی از بدن و کامل کردن معنا با سطر شکسته نبود، برای بانوی پهلوی شکسته سوگواری می‌کند.

و در مناسبت‌های فاطمیه بارها در بنرها، پوسترها و پرده‌های روضه‌خوانی آن را و به‌خصوص بیت نخستش را دیده و خوانده‌ایم:
ای بی نشان‌های که خدا را نشان‌های هرسو نشان توست، ولی بی نشان‌های ای روح پر قوتح کمال و بلوغ و رشد
چون خون عشق در رگ هستی روانه‌ای...
از میان شاعران نسل جوان تر، باید به سروده‌های سیدحمیدرضا برقعی اشاره کرد که توانسته با رویکردی هنرمندانه و ادبی، شعرهای ماندگاری سروده و به چهره‌ای محبوب در میان دوستداران شعر، به‌خصوص شعر آیینی تبدیل شده است. از میان شعرهای فاطمی او، این غزلش بیشتر شنیده شده است:

داردل و دین می‌برد از شهر شمیمی
افتاده نخ چادر او دست نسیمی
تسبیح دلم پاره شد آن دم که شنیدم
با دست خودش داده اناری به تیمی
حتی اثر وضعی تسبیح و دعا را
بخشیده به همسایه، چه قرآن کریمی!
در خانه زهره همه معراج‌نشین اند
آنجا که به جز چادر او نیست گلیمی
ای‌کاش در این بیت بسوزم که شنیدم
می‌سوخت حرم دل مولا، چه حرمی!
آتش مزن آتش، درودیوار دلش را
جز فاطمه در قلب علی نیست مقیمی
حال‌انکند پنجره را و ابیگذا ریم
پرپر شود آن لاله زخمی به‌نسیمی
از شعرهای شاعران نسل بعد ادبیات، غزلی از فاطمه سالاروند نیز در میان بسیاری از مخاطبان شعر محبوب شده است. این غزل هم روایتی شاعرانه از شهادت حضرت زهرا(س) است که خواندش در این ایام بی مناسبت نیست:
خم کرد پشت زمین را، نگاه داغ گران‌ت
هفت آسمان گریه کردند، بر تریب بی‌نشان‌ت
غمگین و خاموش و خسته، با بال‌های شکسته
تا باغ خورشید پر زد، از این قفس مرغ جانت
وقتی که می‌رفتی آن روز، از دور آیداندیدی
گل‌های خون می‌شکوفد با یاد هجده‌خزانت؟
جز عشق و خونی چه کردی، جز رنج و غربت
چه دیدی
نامهربانان چه کردند با آن دل مهربانت!
فردا که بر خیزی از خاک، امضای مظلومی توست
مهر کودکی که مانده‌ست بر شانه و بازوان

قاب

دیوارنگاره ولیعصر با هوای فاطمیه

به مناسبت ایام شهادت صدیقیه

طاهره حضرت زهرا(س)، جدیدترین

دیوارنگاره میدان ولیعصر(عج)

با شعار «یا فاطمه(س) تو مادر

رزمندگانی» رونمایی شد. عنوان

این دیوارنگاره برگرفته از سخن

شهید حاج قاسم سلیمانی: «حضرت

زهرا(س) برای ما رزمندگان مادری

کرده است.» در طرح دیوارنگاره

نیز تصاویری از شهید حاج قاسم

سلیمانی و دیگر شهدای مقاومت

استفاده شده است. همچنین

شهید اسماعیل هنیه که در حال

برافراشتن پرچم حزب... لبنان است،

دیده می‌شود.

رویداد

کارگاه شعر عباس کریمی برگزار می‌شود

کارگاه‌های تخصصی مبانی شعر و داستان نویسی معاونت آموزش بخش دانشگاهی به تدریس عباس کریمی عباسی برگزار می‌شود. این کارگاه‌ها شامل مباحث متنوعی از جمله کارکردهای زبان، آفرینش ادبی، فضاسازی، توصیف، پیرنگ

و شخصیت‌پردازی در داستان نویسی هستند. در کارگاه شعر نیز موضوعاتی چون تعریف و انواع شعر، تفریق و تجمع شعر نو و کلاسیک، شهود شعری، عروض و قافیه و صنایع شعری مانند مجاز، ابهام و استعاره تدریس خواهد شد. این دو دوره مجزا که به همت سازمان قرآنی دانشجویان کشور چهار دانشگاهی برگزار می‌شود، ویژه دانشجویان بوده و شامل «کارگاه حضوری دو ساعته معادل ۲ ساعت است. عباس کریمی عباسی، نویسنده، شاعر و مترجم با سه دهه فعالیت ادبی و بیش از ۲۰ جلد کتاب در زمینه شعر و داستان، تدریس در دانشگاه آزاد اسلامی و فرهنگسراهای تهران را در کارنامه خود دارد. آثار او شامل رمان‌هایی چون «ققنوس» و «هفت مرد از حالا» و مجموعه اشعار «تقویم تماشای تو» و «با بنجامین باتن وسط حوضی از غزل» است. کریمی عباسی همچنین دآوری جوایز فرهنگی هنری متعددی را بر عهده داشته و موفق به دریافت تندیس‌های مختلف در جشنواره‌های ادبی شده است.

صحنه

هیأت داوران تئاتر

«سردار آسمانی» معرفی شد

سه هنرمند فعال عرصه تئاتر به‌عنوان اعضای هیأت انتخاب بخش «سردار آسمانی» نوزدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت معرفی شدند. بهمن صادق حسینی، مجید اربابی و مجید رحمتی با احکامی از سوی محمد کاظم‌تبار، دبیر

این جشنواره، به این سمت منصوب شدند. بخش «تئاتر خیابانی» نوزدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت که با عنوان سردار آسمانی و نگاه موضوعی به رشادت‌های سردار شهید شهید حاج‌قاسم سلیمانی و سرداران شهید جبهه مقاومت و مردم مظلوم فلسطین پیش‌روی مخاطبان قرار می‌گیرد، موضوعاتی چون «سیره زندگی و مبارزات سیدالشهدای مقاومت سردار شهید شهید حاج‌قاسم سلیمانی»، «سیره زندگی و مبارزات شهدا و رزمندگان دفاع از حرم و محور مقاومت» می‌پردازد. محورهای اصلی این بخش شامل حماسه‌های اخیر فلسطین و نقش تاریخی شهدای خدمت در تقویت محور مقاومت است. نوزدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر مقاومت پاییز و زمستان سال ۱۴۰۳ در تهران و شهرهای مختلف کشور برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند برای دریافت آخرین اخبار این رویداد به وبسایت رسمی جشنواره به نشانی moghavemattheater.ir مراجعه کنند.

اثری از حسن روح‌المنین